

Ljiljana Šarac

Buket
žutih ruža

Copyright © 2025, Ljiljana Šarac
Copyright © ovog izdanja 2025, LAGUNA

Svim bibliotekarima

PROLOG

Hodnikom je odzvanjalo tapkanje malih i velikih sandala. Djevojčica je koračala sitno i živahno, a žena pored nje ujednačeno i sporo. Popele su se do prvih vrata u visokom prizemlju. Branka je podigla pogled i nezadovoljno uzdahnula kada je ugledala paučinu koja se njhala iznad njene glave.

„Kad se samo stvori?“, zapitala se žena i spustila kese na pod. Zavukla je ruke u džepove u potrazi za ključem, koji je često uspevala da zaturi. „Ovog vikenda počistila sam stepenište i opajala hodnik!“, stisnula je nezadovoljno usta. „Sve mene čeka... No, neću sada i zbog toga da se nerviram...“

Skinula je tašnu sa ramena, otkopčala bočnu pregradu, poredonosno izvukla ključ i otključala vrata. Ušla je i doviknula:

– Stigle smo.

Glas joj je prigušila glasna sirena automobila s ulice. Njena, njena trogodišnja unuka, počela je ručicom da maše ispred lica:

– Sto je ovde vruće! – uzviknula je.

– Uh, stvarno jeste! – složila se njena baba Branka. – Kao da je uključeno grejanje, i to na ovih trideset i nešto... – Otišla je do kuhinje i odložila šerpice s hranom, koju je pripremila

samo nekoliko sati ranije u stanu sina i snaje. – Ostale su podignute roletne. Svi su prozori zatvoreni. Zato ne može da se diše. – Osvrnula se, neodlučna da li da otvori bar jedno krilo ili da uključi klimu. Izašla je u hodnik. – Gde li je daljinski? – promrmljala je sebi u bradu. Otvorila je fioku na komodi i počela da razgrće sitnice nabacane unutra. Čula je da joj Nivena nešto dovikuje. – Zlato moje, nisam razumela šta si mi rekla – odgovorila je.

– Ma... ma – dopiralo je odnekud iza njenih leđa.

Branka je nervozno uzviknula i jedva se uzdržala da ne opsuje pošto se ubola na oštar vrh makazica za nokte. Protresla je rukom i stavila kažiprst u usta.

– Baba, dođi!

Žena se osvrnula kao da traži pomoć ili savet šta pre da uradi.

– Šta je, dušo babina? Nisam te najbolje razumela. Da li me pitaš kad će mama? Sad će. Sad će. Samo što nije. Išla sam u nabavku da nešto imate za početak u frižideru. Dok sam proluftila vaš stan, skuvala paprikaš, oprala sudove, ode pola dana... Nisam stigla da napravim ništa slatko. Fino smo ručali pa su tvoji odlučili da svrate do prodavnice i kupe sladoled – naširoko je objašnjavala devojčici, dok je levom rukom sada pažljivije pretraživala pregrade komode. Slavodobitno je podigla daljinski upravljač iznad glave i uključila klima-uređaj. Spustila ga je na cipelarnik. Čučnula je da se izuje i trгла se kada je ugledala unuku tik pored sebe. – Iju, što me prepade! Nisam te čula. Samo si se stvorila pored mene! – nasmejala se.

Devojčica ju je prstom povukla za uvo da se ne bi više plašila, što je od nje i naučila. Zaobišla ju je i ušla u drugu sobu. Branka umalo nije sela na pod koliko se zasmejala. Odložila je sandale u cipelarnik, uspravila se i počela da osluškuje.

– Neno, dođi! Neko je u hodniku. Mora da su tata i mama. Nemoj da se brineš, evo, stigli su.

– Aha... – sada se jasno čuo piskutavi glasić iz sobe. – Baba, nema je. Nje nema.

Branka je bila zbunjena.

– Dobro, dobro... – odsutno je odgovorila. Dunula je u prst koji joj je i dalje bolno pulsirao. U trenutku kada se oglasilo zvonno, pogledala je prema ulaznim vratima i pohitala da ih otvori.

– Zašto zaključavaš kada znaš da smo iza vas? – prekorio ju je sin.

– Ma, ja to mahinalno. Izvini. Ovde mi je to postalo navika... – pravdala se njegova majka.

– Nema veze – ušla je u stan Brankina snaja Jovana. – Možemo da sačekamo neku sekundu. – Spustila je mužu ruku na rame i pomirljivo se osmehnula svecrvi.

1

Troje odraslih otišlo je u kuhinju. Mihajlo i Jovana spustili su na radnu površinu kese s poklonima i kutiju sladoleda. Branka je prišla, otvorila pregradu friza i odložila poslasticu. Okrenula se, zastala i osmehnula se. Sin i snaja su sedeli za stolom jedno pored drugog i nešto tiho razgovarali.

„Baš su se našli!“, po ko zna koji put je pomislila.

Isprva je strepela hoće li se snajka, rodom iz Budve, uklopiti. Znala je da Ere, među koje je došla, poštuju sve dobre ljude, ali najviše one koji su njihove gore list. I sama je bila obazriva i pomalo uzdržana. Pitala se hoće li se neko drugačijeg mentaliteta uklopiti u novu sredinu i njihovu porodicu. Devojka je dugo za nju bila došljakinja, pomalo čudna, pomalo strana. Trebalo joj je vremena da se opusti i pobedi predrasude i strahove, o kojima nikome nije govorila. S vremenom postalo joj je jasno da se mladi vole i da imaju skladan i stabilan brak.

Zatreptala je jer su joj suze navrle na oči od radosti. Ponovo su svi bili na okupu.

– Samo vam se zubi bele! Baš ste pocrneli! – osmehnula se i sela naspram njih.

– Prvi smo odlazili na plažu, a posljednji se vraćali s nje!
– kazala je Jovana. – Moja Ana je odnekud dovukla suncobran

veliĉine ovećeg šatora. Iako smo sve vrijeme bili u hladovini, nikad bolju boju nijesmo dobili! Valjda zato što smo dugo ostajali u vodi. Tata je kupio ćamac na naduvavanje, Mihajlo je dao svoj doprinos nabavivši kofice, grabuljice, lopatice, mišiće za plivanje... Bili smo opremljeni kao da vodimo zabavni park. Svakoga dana bi nam se priključilo mnoštvo male djece. Bilo je cike, vike, suza, smjeha... Odmor nam je proletjeo – uzdahnula je.

Nevena je provirila kroz otvorena vrata. Namršteno ih je posmatrala neko vreme. Kako nisu obraćali pažnju na nju, okrenula se i otišla.

– Otkako smo ušle, samo nekuda tumara. Radosna je što se vratila. Baš je dobila divnu boju. Sva je kao karamelica! – primetila je njena baba.

– Naposljetku jeste – osmehnula joj se snaja.

– Nije izlazila iz vode. Ramena i nos su joj stalno crveneli. Nije bila oduševljena što je neprestano mažemo, ali smo uspeli da je saćuvamo! – dodao je Mihajlo i obrisao šakom znoj sa ćela.

– Sada ću da nam napravim limunadu da se rashladimo. Poslućićemo se i sladoledom koji ste doneli – predloćila je domaćica.

Dok je Branka tumarala po kuhinji, mladi su naizmenićno zevali. Bolela su ih leća i noge od dugog sedenja u skućenom autu. Polako ih je stizao umor. Pogledali su se, spremni da uskoro poću.

– Ja poćinjem da radim u ponedeljak. Ti prekosutra treba da ideš na posao – pogledala je Jovana muća. – Nije uobićajeno da se poćinje s radom zadnjeg radnog dana u sedmici, ali moraš neki dan da saćuvaš za zlu ne trebalo... Zato danas ne moramo nikud da ćurimo. Nastoćaćemo da se opućtimo i odmorimo.

Raspoloćeno su preprićavali dogodovćtine s letovanja. Preneli su Branki pozdrave prijatelja iz Crne Gore, pozive da im sledeći put doću u posetu, ćalili se na sparinu u Beogradu i tapšali u pokućaju da ubiju komarca koji im je zujao oko glave.

– Ovde je kao u sauni! Zašto ne uključiš klimu? – Mihajlo je po ko zna koji put obrisao znoj sa čela.

– Pa, uključila sam je, ali je prastara, kao i sve u ovom stanu. Izgleda da je na izdisaju. Samo mulja ovaj ustajao vazduh – odgovorila mu je majka neraspoloženo.

Mihajlo je osetio da joj se raspoloženje pokvarilo.

– Rešićemo to. Pozvaću servisere da je očiste i osposobe. Otvori prozore da napravimo promaju. Možda donekle pomogne – zamolio je majku.

Kuhinja okrećena u belo, opremljena belim kuhinjskim elementima, sa crnim sijaličnim grlom koje je visilo s plafona, delovala je bezlično, ogoljeno, kao oglodana kost.

– Ovde je sve nekako zbrda-zdola – nezadovoljno se osvrtao.

– Tako je to kada se uđe u tuđe – slegnula je ramenima njegova majka. – Gazda je stan nasledio i ne pada mu na pamet da bilo šta renovira i menja. Kolika god da je kirija, pada mu s neba. – Poslužila ih je poslasticom i limunadom i sela.

– Nema je! – odnekud je povikala Nevena.

Njeni roditelji su se zatečeno pogledali.

– Gde si? – pozvala ju je baka.

– Šta ono reče? – upitala je Jovana.

– Ni ja nisam dobro čuo – priznao je njen suprug.

Čekali su da devojčica dođe i objasni šta je htela da kaže. Bila je poslušna, mirna i izuzetno zrela za svoje godine. Kad je govorila, još je pomalo tepala, ali je imala izuzetno bogat rečnik. Pesmice je učila brzo i lako. Tražili su da ih recituje pred prijateljima i rodbinom, što je ona rado činila. Branka je umela da ih opomene da se ne ponašaju prema maloj kao prema dresiranom pripadniku nekog cirkusa, na šta su se oni samo smejali. Svi su mnogo razgovarali sa Nevenom. Bila je centar njihovog sveta, prvo unuče u obe familije. Njeni komentari i zapažanja umeli su da ih ostave bez teksta. Zato su govorili da je starmala. Mihajlo se šalio da ne zna da li da se ponosi ili da

se plaši njene visprenosti i inteligencije. Zbunjivalo ga je kuda bujna mašta ume da je odvede.

Branka je tvrdila da deca u jednom trenutku, negde uoči polaska u školu, uspore sa naglim i očiglednim napretkom. Uverila se da intelektualni razvoj nije beskonačna uzlazna linija, da tu postoje pauze, periodi smanjenih interesovanja, prividne nezainteresovanosti, da bi potom nastupilo vraćanje na staro kada sve ponovo pršti od usvajanja novih znanja. Za unuku je govorila da je poslušna i disciplinovana kao vojnik. Zato su se iznenadili što devojčica nije došla kada su je pozvali. Uporno je ostajala na svom mestu i dozivala ih:

- Mama, tata! Gde ste?
- Baš smo je dugo ostavili samu – osetila je grižu savesti mlada mama.
- Hm, rekao bih da se ona dobrovoljno odvojila i osamila
- primetio je mladi tata.
- To me i čudi. Obično voli da je uz nas i sluša šta pričamo
- slegnula je ramenima Jovana i ustala.

I Mihajlo se našao na nogama. Zajedno su pošli da se jave svojoj jedinici.

2

Veljko Ognjenović je znao da je povučen i pomalo nedružljiv čovek. S godinama se sve više držao one stare – da se reči kupuju, manje bi ih bilo. U kancelariji je bio upućen na mnoštvo ljudi, te je zato povlačio debelu crtu između privatnog i poslovnog. Bio je taktičan, finih manira, sa svima ljubazan, ali uzdržan.

– Hajde što ceo Beograd s okolinom poznaje mene, nego što i ja poznajem sve njih! – govorio je napola u šali, napola u zbilji. Pritom nije bio siguran da li se tom činjenicom hvali ili se na nju žali.

Iako je razvio mehanizme odbrane, kao što to čine lekari i policijski službenici, ipak su ga tužne, ponekad tragične priče klijenata doticale, uznemiravale, narušavale mu duševni mir i san. Zato je nastojao da napravi otklon, povlačeći se u prijatnu tišinu kuće koju je saziđao u Železniku. Za tih trideset ari placa s kućom, okućnicom, vrtom, voćnjakom govorio je da su država u državi, njegov San Marino ili Lihtenštajn. Potrudio se da ga divna visoka ogradna, njegov kineski zid, zakloni od ostatka sveta. I pored toga što je ljubomorno čuvao svoju privatnost, vrata njegove kuće, kao i kancelarije, bila su otvorena za sve

posetioce kojima su njegovo društvo, saveti ili pravna pomoć bili potrebni.

Otuda su ljudi koji su ga poznavali o njemu mislili drugačije. Zvali su ga „narodska majka“ kao što su i Lazu Lazarevića njegovi sunarodnici nekada. I Veljko je često besplatno pružao svoje usluge. Savetovao je pro bono i branio one koji nemaju novca da plate, a našli su se u nevolji. Ljudi su pamtili njegova dobročinstva. Pročuo se u gradu jer ih je bilo mnogo. Na sve to on se snebivao i branio od izliva zahvalnosti. Govorio je da samo radi ono što voli i najbolje zna. Čudio se kako su ga pronalazili nadimci koji mu zapravo ne pripadaju.

„Nadimak treba da bude tvoj otisak prsta. Daleko sam ja od našeg Laze i narodske majke!“

Trudio se, ali nije uspevao da se navikne na ljubaznost, srdačnost i neposrednost ljudi sa kojima se video tek nekoliko puta. Tapšali su ga po ramenu, svojatali kao dragog prijatelja ili jednog od rođaka, pričali ljudima s kojima su se našli koliko im je valjao njegov savet ili iz kakve neprilike ih je izvukao, od kojeg zla ih je spasao. Na izlive zahvalnosti odgovarao je smeškom, lakim klimanjem glave, pokojom učtivom frazom, i izvinjavajući se obavezama, odlazio iz bučnog društva pre nego što ga ponude da im se pridruži i popije pokoj. Ljudi i slučajevi na kojima je radio bili su duga kompozicija voza, a on njihov skretničar. Oni su dolazili, zaustavljali se na stanici i odlazili, a on je ostajao na peronu i gledao za njima.

Reklama mu nikada nije bila potrebna. Ispočetka ga je preporučivalo očevo ime, a potom manji pa sve veći uspesi koje je sam nizao. Sve to je na njegova vrata uvek dovodilo nove brojne klijente koji su tražili pravdu ili su se ogrešili o zakon, pa im je trebala pravna pomoć i valjana odbrana. Retki su bili oni koji su se vraćali, ali je bilo i takvih. Ljubodrag Topić, koga su jedni zvali Ljupče a drugi Top, bio je jedan od njih. Obojica su bili na početku karijere kada su se upoznali. Veljko tek što beše završio prava, a Ljupče je malo majstorisao, malo sezonski

radio preko granice, malo džepario. Bio je kumče domaćice koja je pomagala u njihovom domaćinstvu, pa mladi advokat nije mogao da odbije da nepromišljenog mangupa s vremena na vreme vadi iz neprilika u kojima bi se našao. Njih dvojica bila su dva sveta, kao nebo i zemlja, govorila je njegova baka. No, kako su im se putevi s vremena na vreme ukrštali, i kako su imali zajedničke poznanike, među njima se razvio neobičan odnos, koji se ne bi mogao nazvati prijateljstvom, ali je bio više od običnog poznanstva. Poštovali su se i međusobno uvažavali.

Ljupče je posle četrdeset i neke prestao da se bavi mutnim poslovima. Kapital koji je stvorio uložio je u kupovinu placeva u Železniku. I na tome se zahvaljivao Veljku, koji realno s tim nije imao ništa, osim što se iz centra preselio baš u taj deo grada, pa je snalažljivom poznaniku i nehotice dao ideju gde da investira zarađeni novac. Ljupče nije postao komšija svom omiljenom advokatu, ali kada je dolazio da uzme kirije od stanara koje je primio u zgradu koju je u međuvremenu izgradio, ili da obiđe leskar koji je zasadio na drugoj parceli, umeo je nenajavljeno da bane kod Veljka, tek da mu se javi ne bi li progovorili i popili pokoj. Kada je jednom prilikom saznao da obojica imaju retku krvnu AB negativnu grupu, Ljupče je govorio da je njihova povezanost sudbinska, da su putevi morali da im se ukrste, da su upućeni jedan na drugog i da to nipošto nije slučajno.

– Nisam ti samo doživotni klijent već sam ti sad skoro pa kô rod! Pobratim, ma, brat! Sâm sam, sâm si! Lakše je kad znaš da imaš nekog svog! – oduševljeno je uzviknuo.

Veljko se na to samo smejučio i blagonaklono potvrdno klimao glavom. Zaposleni su ga zadirkivali da gospodin Top ima kod njega poseban tretman, a on je odgovarao da je i sam svikao na tvrdnje da su „kô rod rođeni“.

– Stara izreka kaže da prijatelje ne možemo da biramo – ozbiljno je klimao glavom pred zaposlenima. – Nekada oni izaberu nas! – poentirao bi i sve ih nasmejao.

Te srede Veljko se probudio rano, pre sata koji je navio. Znao je on da uključi i alarm na telefonu, ali se radije držao starih mehanizama koji nikada nisu kasnili, i koji su zvonili tako prodorno i glasno da su mogli pola ulice da podignu na noge. Dok se oblačio, u sebi je ponavljao šta sve toga dana treba da obavi. Ličio je sebi na studenta koji se sprema na završni ispit. Tek što je doručkovao, začuo je zvono na kapiji.

„Ko li je sad?“, namrštio se i zabrinuo da nešto nije pošlo mimo plana koji je skrojio. Laknulo mu je kada je video Ljupčeta kako se, uvek pomalo nervozan, premešta s noge na nogu. Iza ukrasnih metalnih prečki izgledalo je kao da je smešten iza rešetaka. „Eh, koliko puta bi se i našao iza njih da mu nisam priskakao u pomoć“, pomislio je domaćin i otvorio kapiju. Diskretno je pogledao na sat, nesiguran ima li vremena da pozove poznanika da uđe kako bi malo posedeli i popričali. Promućurnom poznaniku retko šta je moglo da promakne:

– Navratio sam samo da te vidim. Pazario sam tonu domaćeg meda, pa ga sad malo prodajem, malo delim. Čist je i dobar, ide kô alva. Jesi li po podne kod kuće da ti donesem nekoliko tegli i da popijemo pokoju?

Veljku je laknulo:

– Dobro si me našao, upravo krećem u grad nekim važnim poslom. Po podne sam slobodan. Dođi, nismo skoro posedeli.

– Dogovoreno – raspoloženo je potvrdio Ljubodrag i potapšao domaćina po plećima.

„Neka ovo danas bude jedino odstupanje od plana!“, pomolio se u sebi Veljko i pohitao u kuću.